
Názory, polemika

Faktory ovlivňující kvalitu přípravy pro operace v zastavěné oblasti

Factors Influencing Quality of Preparation for Urban Area Operations

kpt. Ing. Pavel Zahradníček

Abstrakt: Článek identifikuje konkrétní atributy, které měly a mají zásadní vliv na kvalitu přípravy pro operace v zastavěných oblastech. Jsou zmíněny jen ty zásadní, jejichž precizním splněním dojde jistě ke zkvalitnění přípravy. Autor vychází z vlastní praxe velitele jednotky na stupni četa až rota, a to jak z nasazení v rámci tuzemských i zahraničních cvičení, tak zejména z nasazení v zahraničních operacích. Článek slouží jako námět k odborné diskusi ve sféře jak akademické, tak odborné.

Abstract: The article identifies specific attributes which have influenced duality of training for urban area operations. There are mentioned only the crucial ones. The author was inspired his own experience as infantry unit commander. He used his knowledge gained from military assignments. The article could be considered as topic for future discussion not only on academic but also on specialized level.

Klíčová slova: Operace v zastavěné oblasti; nasazení; doktrína; výcvik; příprava; operace; letální a neletální prostředky; bojiště; asymetrické prostředí; etapa přípravy; výcvikový cyklus; kurz; učebně-výcviková základna.

Keywords: Operations in Urban Area; Military Deployment; Doctrine; Military Training; Preparation; Operation; Lethal and Non-Lethal Instruments; Battlefield; Asymetric Environments; Training Phase; Training Cycle; Course; Education and Training Bases.

ÚVOD

Záměrem článku je předat postřehy z oblasti přípravy pro operace v zastavěné oblasti. Během své činnosti jsem se několikrát setkal s touto problematikou. Jednak z pozice cvičícího, kdy jsem se připravoval na nasazení do zahraniční operace, tak i z pozice osoby, která připravuje podřízenou jednotku na nasazení. Při studiu dokumentů a podkladů pro tento druh přípravy jsem narazil i na článek mého kolegy, kapitána Ing. et. Ing. Karla Zetochy Ph.D. a jeho donedávna vedoucího praporčíka nadrotmistra Tomáše Karáska.¹ Ten ve většině odráží i mé postřehy. Rád bych poukázal na atributy či nezbytnosti, jejichž kvalita zásadním způsobem plošně ovlivní výcvik v zastavěné oblasti.

1. PŘÍSTUP K PROBLEMATICE

Ve svém článku budu prezentovat přístup velitele manévrové jednotky pozemních sil. Vycházím z předpokladu, pro jaký typ operací bude jednotka určena, jaké má schopnosti, které jsou dány z velké části prostředky. Manévrové jednotky budou ze své podstaty a v souladu s vojenskou doktrínou *Pozemní síly v operacích*² určeny k taktickým činnostem v rámci operací dle níže uvedené tabulky.

Útočné činnosti	Obranné činnosti	Stabilizační činnosti
<ul style="list-style-type: none"> • Útok • Přepad • Rozvíjení úspěchu • Pronásledování • Klamný útok • Průzkum bojem • Demontrace síly • Léčka • Vyjití z obklíčení 	<ul style="list-style-type: none"> • Obrana • Boj na zdrženou 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpečnost a kontrola • Podpora reformy bezpečnostního sektoru • Počáteční obnova služeb a zařízení • Dočasně řídicí (prozatímní vládní) úkoly
Jiné činnosti		
<ul style="list-style-type: none"> • Průzkum • Bezpečnost • Postup k navázání dotyku s protivníkem 	<ul style="list-style-type: none"> • Střetný boj • Navázání styku • Pomoc obklíčeným silám • Vystřídání jednotek v boji 	<ul style="list-style-type: none"> • Ústup/záměrný odchod • Poход • Překonávání překážek

Tabulka č. 1: Druhy vojenských činností dle doktríny *Pozemní síly v operacích*

1 Zetocha, Karel, Karásek, Tomáš, *Vojenské rozhledy*, Jak se připravit na boj v zastavěném prostoru? Zkušenosti z výcviku pěší roty, 2015, roč. 24 (56), č. 3, s. 172–189, ISSN 1210-3292 (tištěná verze), ISSN 2336-2995 (on-line). Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz

2 *Pozemní síly v operacích* [Pub-31-10-01]. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2011.

V rámci výše uvedených druhů vojenských činností budou jednotky plnit níže uvedené taktické úkoly. Zmíněné pojmy jsou přeloženy *Vojenským výkladovým slovníkem vybraných operačních pojmů*,³ ovšem nejsou v zavedených národních publikacích takto přehledně a logicky seskupeny.

Effects on Enemy		Action by Friendly Forces	
<ul style="list-style-type: none"> • Block • Canalize • Contain • Defeat • Destroy • Disrupt • Fix • Interdict • Isolate • Neutralize • Penetrate • Turn 	<ul style="list-style-type: none"> • Assault • Attack-byfire • Breach • Bypass • Clear • Conduct personnel recovery • Consolidate and reorganize • Control • Couterconnaissance • Disengage • Exfiltrate 	<ul style="list-style-type: none"> • Follow and assume • Follow and support • Linkup • Occupy • Reconstitute • Reduce • Retain • Secure • Seize • Support-by-fire • Suppress 	
Conduct personnel recovery replaces combat search and rescue. See FM 3-50.1			
Offensive Information Operation (See FM 3-13)		Deensive Information Operation (See FM 3-13)	
<ul style="list-style-type: none"> • Destroy • disrupt • Degrade • Deny 	<ul style="list-style-type: none"> • Deceive • Exploit • Influence 	<ul style="list-style-type: none"> • Protect • Detect • Restore • Respond 	
Obstacles (See FM 3-34)		Fires (See FM 6-20)	
<ul style="list-style-type: none"> • Block • Contain • Disrupt 	<ul style="list-style-type: none"> • Fix • Turn 	<ul style="list-style-type: none"> • Destroy • Neutralize 	<ul style="list-style-type: none"> • Suppress • Harass

Tabulka č. 2: Taktické úkoly dle FM-3-90₄

K výše uvedenému je třeba podřízené jednotky vycvičit. Uvědomíme-li si, kolik operací, jaké typy, jakým způsobem a v jakém prostředí se provádí, zjistíme, že právě v zastavených oblastech se velká část taktických úkolů děje. Je zřejmé, že některé taktické úkoly budou tedy plněny letálními prostředky, jiné neletálními.

V další části článku bych rád pohovořil o 3 aspektech, které zásadně utváří kvalitu výcviku v operacích v zastavených oblastech.

³ Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2005.

⁴ Tactics [FM-3-90], Headquarters department of the U.S. Army, 2001

2. Metodická stránka výcviku

Otázka míry a kvality výcviku do operací v zastavěných oblastech je velmi diskutabilní. Vycházím z toho, že již máme v dokumentech jako Pozemní síly v operacích definováno, jaké operace budeme provádět. Na to musí navazovat způsob přípravy.

V první řadě je třeba sledovat metodickou posloupnost.⁵ Nejdříve je třeba umět zásady pohybu v prostoru, poté v prostoru s překážkami, a to jak přírodními (skupiny stromů, terénní nerovnosti), tak umělými (objekty v prostoru). Další etapou je pohyb v zastavěné oblasti, kdy umělé překážky jsou na sebe koncentrovány a následně musíme řešit i rozměr výšky (nejen šířka a hloubka). Jedná se tedy o nejvyšší úroveň pohybu jednotlivce a jednotky po bojišti. Jakmile zvládneme samotný pohyb, orientaci v prostředí a jednotlivé taktické činnosti, můžeme se posunout dále. Zda bude stanoven postup ten, že jednotka bude cvičit po etapách nejprve ve všech druzích prostředí a pak se posune na další etapu, či se stmelí celky nejdříve v jednom prostředí, poté v jiném či kombinovaně závisí na okolnostech a možnostech cvičící jednotky. Osobně se mi jeví jako ideální realizovat výcvik jednotky v určité etapě v maximu druzích prostředí a poté přejít na vyšší stupeň. Ze zkušenosti však nemusí být podmínky pro tento způsob výcviku vždy příznivé, proto je třeba přistoupit ke kombinaci. Nesmíme zapomenout na výcvik s přidělovanými prostředky, jako jsou např. minomet, protitankové zbraně, průzkumné elementy nebo i prvky logistiky. Platí pravidlo, že čím složitější prostředí, tím delší časovou dotaci je třeba poskytnout. Není vhodné postoupit dále, pokud neovládám činnost jednotky v jednodušším prostředí. Již z otevřených zdrojů je zřejmé, že se konflikty všech typů v současnosti z většiny odehrávají v zastavěných oblastech. Navíc povětšinou asymetrické prostředí přispívá k náročnosti operace a klade další nároky nejen na taktické dovednosti velitelů a jednotek. Právě v tomto prostředí jednotka taktické úrovně může mít svým konáním operační i strategický význam. Tím i potřeba cvičit operace v zastavěné oblasti v kombinaci s „asymetrií“ stoupá.

Pokud spočítáme časovou dotaci, která je věnována výcviku v zastavěných oblastech, bývá to zpravidla zlomek celkového času v taktické přípravě. Právě činnost v zastavěných oblastech nám ukáže, zda jsme předchozí výcvik prodělali „pochtivě“, či jsme některé úkoly opomenuli či zanedbali a nyní je musíme znovu procvičit. Operace v zastavěných oblastech jsou natolik charakteristické, že i další druhy příprav musí v sobě obsahovat část pro zastavěnou oblast. Určitě bude ovlivněno spojení, způsob vedení průzkumu, nebezpečí zasažení ZHN, bude jiný požadavek na ženijní zabezpečení apod. Z hlediska metodiky by bylo vhodné více cvičit operace v zastavěných oblastech, zařadit je pevně do výcvikových cyklů u praporů a brigád a to i součinnost s druhy vojsk.

⁵ Příprava příslušníků AČR [Pub-70-01-01]. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2007.

3. KURZY

Kurzy považují za standard, který nastavujeme zpravidla prostřednictvím VeV-VA (ale i jiných subjektů) k tomu, abychom do složek AČR implementovali požadované znalosti, návyky a dovednosti.

Jak v rámci AČR, tak v civilní sféře existuje několik kurzů či výcvikových programů, které oblast operací v zastavěné oblasti řeší. Otázka zní, zda máme výcvikový program určený pro manévrové jednotky. Asi nejbližší potřebám manévrových jednotek je kurz pořádaný VeV-VA s názvem dle věstníku Kurz FIBUA (Fighting in building urban area). Z mého pohledu však splňuje potřebu jen částečně, protože se soustřeďuje na činnost jen pěchoty a malé jednotky. Vnímám jej jako nezbytné a základní penzum znalostí a dovedností pro činnost v zastavěných oblastech, ovšem zcela chybí jakési pokračování pro manévrové jednotky. Mám tím na mysli činnost jednotky (družstvo, četa, rota) s vozidly (kolová vozidla, BVP, tanky), prvky bojové podpory (minomety, UAV, ženijní prostředky, PVO, OPZHN), ale i řídicími prvky. Samozřejmě musí být procvičeny různé scénáře a varianty použití jednotek. Právě velení a řízení operací v zastavěném prostoru klade vysoké nároky na plánovací a řídicí prvky. I stránka synchronizace boje na všech úrovních velení a řízení by měla být nezbytnou součástí přípravy.

Určitou alternativou může být soustředěná příprava jednotek nebo kurzy jednotlivců v zahraničních školících centrech.

4. UČEBNĚ-VÝCVIKOVÁ ZÁKLADNA

Jestliže chceme cvičit činnost v zastavěné oblasti, musíme disponovat vhodnými prostorami. V podmínkách AČR jde v současnosti o cvičiště Jeseník na VVP Březina, CBOO ve VVP Libavá (v tuto chvíli není doporučeno vstupovat do budov z důvodu havarijního stavu), střelnice Velcí v bývalém VVP Brdy (již není k dispozici cestou standardního využití ÚVZ). Na území ČR jsou tedy využívány i jiné objekty, které si jednotlivé útvary a zařízení domluví s majiteli k výcvikové činnosti. Jedná se např. o bývalá JZD, zrušené továrny, průmyslové komplexy apod. Domnívám se, že toto je důsledek nouze v ÚVZ pro tento druh výcviku. Z mého pohledu chybí kvalitní cvičiště pro boj v zastavěné oblasti. To by mělo obsahovat část pro taktický výcvik, část pro střelecký výcvik (střelecká příprava jde ruku v ruce s taktickou) a v neposlední řadě součinnostní střelnici. Dále by měl být prostor rozdělen na zástavbu vesnického a městského typu, včetně podzemí (sklepy, kanalizace). Jednotlivé budovy a komunikace musí dlouhodobě vydržet pohyb vojsk a těžké techniky, musejí nabízet i možnost několikadenního pobytu vojsk včetně prvků logistiky.

Výše uvedená kritéria z velké části splňuje výcvikový prostor v Hohenfelsu v Německu. Pokud budeme uvažovat o výcviku na kvalitní ÚVZ, je třeba zaplatit za pronájem právě takových zařízení v zahraničí desítky milionů. Další variantou je vybudování vlastního zařízení v ČR, samotné vybudování a provoz však jistě pojme další desítky či spíše stovky milionů korun. Nabídne ale příležitost kvalitně vycvičit jednotky k operacím v prostředí, ve kterém se z cca 80 % budou pohybovat.

ZÁVĚR

Smyslem článku bylo poukázat na faktory, které – budou-li kvalitně naplněny – zásadně zkvalitní způsob a stav vycvičenosti v činnosti v zastavěných oblastech. Tuto sféru taktické přípravy podobně vnímá i řada mých kolegů pohybujících se na taktickém stupni. Obecně panuje názor, že chybí jak určitá koncepce či program, tak metodika a potřebné zázemí. Je možné, že určitá vize existuje, nicméně praktická realizace výcviku do operací v zastavěných oblastech je spíše individuální aktivita jednotky či útvaru, než systémová záležitost, kvalitně pokrytá potřebnými prostředky.

Autor: *kpt. Ing. Pavel ZAHRADNÍČEK, narozen v roce 1982. Absolvent VVŠ PV ve Vyškově obor velitel průzkumných jednotek-manažer (Bc.) a následně UO Brno v témže studijním oboru (Ing.). V současnosti student kombinovaného doktorského studijního programu v oboru vojenský management na UO v Brně. V letech 2004–2008 velitel mechanizované a průzkumné čety u 72. mpr v Přáslavicích, v letech 2008–2013 náčelník zpravodajské skupiny u 74. lehkého motorizovaného praporu, 2013–2014 zástupce velitele pěší roty a od roku 2014 velitel pěší roty u 74. Lehkého motorizovaného praporu. Absolvoval zahraniční mise EUFOR v Bosně na pozici velitele čety, KFOR v Kosovu na pozici velitele průzkumné skupiny a OMLT ISAF Wardak v Afghánistánu jako velitel mentorovacího týmu. Sférou jeho profesního zájmu je příprava a použití bojových jednotek v soudobých a budoucích operacích.*

Jak citovat: ZAHRADNÍČEK, Pavel. Faktory ovlivňující kvalitu přípravy pro operace v zastavěné oblasti. Vojenské rozhledy. 2016, 25 (4), 144-149. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz